

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 24.4.2018г.
JOIN(2018) 7 final

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Специален административен район Хонконг: годишен доклад за 2017 г.

ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

СПЕЦИАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН ХОНКОНГ: ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2017 Г.

Обобщение

От преминаването през 1997 г. на Хонконг към Китайската народна република (КНР) Европейският съюз (ЕС) и неговите държави членки следят отблизо политическите и икономическите събития в Специалния административен район Хонконг (САР Хонконг) съгласно принципа „една държава — две системи“. ЕС се придържа към политиката си за „единен Китай“ и подкрепя принципа „една държава — две системи“ и неговото прилагане. В съответствие с поетия към Европейския парламент ангажимент от 1997 г. нататък всяка година се изготвя доклад относно събитията в Хонконг. Настоящият документ е двадесетият поред доклад и обхваща събитията през 2017 г.

През 2017 г. се навършиха двадесет години от преминаването на Хонконг към КНР. За САР Хонконг и за функционирането на принципа „една държава — две системи“ 2017 г. беше една изпълнена със събития и трудна от политическа гледна точка година. Тя беше белязана от провеждането на изборите за главен управител, посещението на президента Си Дзинпин, лишаването от права на още четирима продемократични законотворци, спорното споразумение за съвместно ползване на инфраструктура, включително решението на Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ПК на ОСНП) да одобри това споразумение, което породило въпроси сред правната общност на Хонконг във връзка с неговото правно основание, както и десетки съдебни дела с политически нюанси (много от тях са свързани с участието в движението „Occupy Central“ през 2014 г.).

Въпреки някои предизвикателства, като цяло принципът „една държава — две системи“ функционираше добре. При все това опасенията относно постепенното му подкопаване пораждават основателни въпроси за прилагането му и за високата степен на автономност на Хонконг в дългосрочен план.

Върховенството на закона продължи да бъде доминиращо и съдебната власт продължи да демонстрира своята независимост и последователно да съблюдава принципа за справедлив съдебен процес, въпреки че беше изправена пред няколко чувствителни от политическа гледна точка съдебни проверки.

Свободата на словото и свободата на информацията като цяло се зачитат. Две отрицателни тенденции обаче станаха по-ясно изразени: автоцензурата, когато се отразяват въпроси, свързани със събития от вътрешната и външната политика на Китай, и оказването на натиск върху журналисти.

Хонконг продължи да бъде конкурентно международно стопанско и финансово средище и главният световен център за бизнес с континентален Китай.

Новата администрация, която встъпи в длъжност на 1 юли, имаше за цел да постави ново начало, като предприе редица инициативи за подобряване на начина на живот на хората. Главният управител, г-жа Кари Лам, обеща да положи усилия за преодоляване на политическото разделение и да се бори за изграждането на приобщаващо общество. Правителството обяви амбициозни планове за диверсифициране на икономиката на Хонконг и за повишаване на нейния капацитет за иновации и технологии, за да се осигури конкурентоспособност в дългосрочен план.

Върховенството на закона, прозрачната нормативна уредба, много ниските равнища на корупция и престъпност, наред с ефективната публична администрация и независимата съдебна система допринесоха за запазването и насърчаването на благоприятния инвестиционен климат, който е в основата на успеха на Хонконг.

Както вече беше посочено в предходни доклади и изтъкнато по други поводи, ЕС насърчава САР Хонконг и органите на централното управление да подновят работата по избирателната реформа в съответствие с Основния закон, за да постигнат съгласие по избирателна система, която е демократична, справедлива, открита и прозрачна. Всеобщото избирателно право ще даде на правителството по-голяма обществена подкрепа и легитимност в неговите усилия да постигне икономическите цели на Хонконг и да се справи със социално-икономическите предизвикателства.

Политически събития

На 26 март избирателна комисия в затворен състав от 1 194 членове избра г-жа Кари Лам за четвъртия главен управител на Хонконг с добра преднина. Предизборната кампания беше оживена и оспорвана, въпреки че и тримата кандидати бяха от партиите, поддържащи статуквото. Медийното отразяване беше широко и свободно, макар че имаше някои ограничения върху цифровите медии. Изборният процес обаче беше компрометиран от твърдения за намеса и натиск от страна на Пекин. Г-жа Кари Лам встъпи в длъжност на 1 юли. Тя изрази готовност за диалог с продемократичните партии и обеща да работи за постигането на помирение сред обществото на Хонконг чрез съсредоточаване на усилията върху икономическото развитие и нетърпящите отлагане социални проблеми. Началото на нейния мандат не беше лесно поради големия брой съдебни дела по чувствителни въпроси, заведени от предходната администрация.

Споровете относно полагането на клетва, които доведоха до лишаването от права на двама законотворци през 2016 г., продължиха и през 2017 г. През юли от права бяха лишени още четирима продемократични законотворци (така броят им стана 6 от общо 70)¹. По този начин продемократичните партии на практика бяха лишени от правото си на вето в някои законодателни процедури, а при други процедури правото им на

¹ Частични избори за четирима законотворци (двама от тях лишени от права през 2016 г., и други двама — през 2017 г., които не са обжалвали лишаването от права) бяха проведени на 11 март 2018 г.

блокиращо малцинство от една трета стана твърде несигурно. Като се възползваха от отслабването на опозицията, през декември законотворците, поддържащи статуквото, успяха да изменят правилата и процедурите на Законодателния съвет. Използването на блокиращи тактики, които в миналото често са били прилагани от продемократичните партии, за да се противопоставят на правителствените законопроекти, стана по-трудно.

Групите, които в някои случаи призовават за самоопределяне, а в други — направо за независимост, бяха отслабени. Призивите за независимост отслабнаха, макар че в някои университетски кампуси могат да се видят банери в подкрепа на независимостта.

Въпреки редица предизвикателства през 2017 г. **независимостта на съдебната власт и пълното зачитане на върховенството на закона** се запазиха. Те са жизненоважни за запазването на демократичния образ на Хонконг, на позициите му на международно стопанско средище и на неговата амбиция да консолидира ролята си на международен център за арбитраж и медиация.

През 2017 г. се водеха съдебни производства срещу не по-малко от 10 законотворци в Хонконг. Някои от тях бяха привлечени в съдебни производства по различни обвинения, от спорове относно полагането на клетва и нарушаване на обществения ред до опетняване на знамето.

От месец март нататък десетки души бяха обвинени в незаконни събрания, подстрекаващи към нарушаване на обществения ред, и подобни деяния, свързани най-вече с протестите на движението „Осциру Central“ през 2014 г. или демонстрациите пред Службата за връзка в Пекин през ноември 2016 г.

На 17 август Апелативният съд в Пекин осъди трима лидери на движението „Осциру Central“ (Джошуа Уонг, Нейтън Лоу, Алекс Чоу) на лишаване от свобода за незаконно събрание пред сградата на централното правителство през 2014 г. Всеки от тях до момента на разглеждане на жалбата вече беше положил общественополезен труд. Секретарят по правосъдието обжалва присъдата, произнесена от съдията от по-нисшестоящия съд, която беше счетена за твърде лека. Тринадесет други продемократични активисти също бяха лишени от свобода. Продемократичните партии обвиниха правителството, че подкопава върховенството на закона и използва съдебната система като средство за оказване на натиск върху опозицията. Адвокатската колегия и сдружението на юристите публикуваха съвместна декларация, в която се посочва, че няма индикации, че решенията са били повлияни от политически съображения.

На 20 август над 22 000 души участваха в мирен протест срещу присъдата.

Това, че тримата лидери на движението „Осциру“ са осъдени на лишаване от свобода за срок над три месеца, означава, че те няма да могат да се кандидатираат на изборите за Законодателния съвет за следващия петгодишен период. По-късно тримата бяха

освободени под гаранция до произнасянето на решението на Върховния апелативен съд².

Членовете на опозицията не са единствените лица, срещу които са заведени съдебни дела. На 17 февруари седем полицаи бяха осъдени на две години затвор за нападение над продемократичен активист по време на протеста на движението „Оссуру“ през 2014 г., което предизвика публични изрази на недоволство от страна на поддръжниците на статуквото.

Споразумението за съвместно ползване на железопътна инфраструктура с континентален Китай беше друг въпрос, който породил предизвикателства през 2017 г. Проектът се подготвя в продължение на почти десет години, но процедурите бяха ускорени през юли, когато новото правителство встъпи в длъжност. Съгласно споразумението район от новата железопътна гара в Хонконг, който ще се счита за територия на континентален Китай, ще му бъде отдаден под наем за извършване на процедури по митническо оформяне на едно гише. С предложеното споразумение на континентален Китай ще бъде предоставена почти пълна юрисдикция върху перона, влаковите купета и чакалнята за пътници. Юрисдикцията не е ограничена до въпросите на имиграцията, митническото оформяне и карантината, но включва и наказателни и други въпроси.

От практическа гледна точка това споразумение е изгодно: присъединяването на Хонконг към високоскоростната железопътна мрежа на Китай е икономически и логистично обосновано. Бяха повдигнати обаче въпроси относно съвместимостта на това споразумение за съвместно ползване на инфраструктура с принципа „една държава — две системи“. На 27 декември Постоянният комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ПК на ОСНП) прие спорно решение за одобрение на споразумението. Правната общност многократно е изразявала загриженост относно липсата на правно основание за решението на ПК на ОСНП, което по тяхно мнение подкопава Основния закон. Очаква се Законодателният съвет да приеме законопроект за изпълнение през първото полугодие на 2018 г.

На 11 октомври на **гражданина на ЕС Бенедикт Роджърс** беше **отказано влизане на територията** на Хонконг. Няма съмнение, че имиграционните органи на Хонконг имат правомощия да решават кой има право да влиза на територията на Хонконг. Въпреки това от мненията, изразени както от органите на Хонконг, така и от говорителя на министерството на външните работи на Китай, става ясно, че това решение е било взето от Пекин въз основа на неговата компетентност в областта на „външните работи“. Това повдигна въпроси относно прилагането на принципа „една държава — две системи“, доколкото съгласно Основния закон имиграцията попада в рамките на компетентността на Хонконг.

² На 6 февруари 2018 г. Върховният апелативен съд единодушно отхвърли присъдата за лишаване от свобода и потвърди присъдата на магистрата от по-нисшестоящия съд.

Последният от „изчезналите“ търговци на книги, чиито случаи все още не са задоволително изяснени, се появи отново през октомври 2017 г. След като изчезва през 2015 г., Гуй Минхай, роден в континентален Китай натурализиран шведски гражданин, беше освободен от органите на континентален Китай. Той беше задържан отново през януари 2018 г.

След случая с търговците на книги предполагаемото отвлечане на китайския бизнесмен Сяо Дзинхуа от неговия хотел в Хонконг на 27 януари стана повод за подновяване на опасенията, че силите за сигурност на континентален Китай може да действат на територията на Хонконг.

Равни възможности, права и свободи

В Хонконг е осигурена висока степен на свобода. Свободата на изразяване на мнение, медийната свобода и свободата на информиране представляват основни ценности в рамките на принципа „една държава — две системи“ и са съществен компонент от силната позиция на Хонконг като глобално стопанско средище. ЕС призовава всички заинтересовани страни да пазят тези ценности.

Въпреки че на **медиите** в Хонконг продължава да е осигурена висока степен на свобода, в продължение на няколко години възникват все повече предизвикателства. През 2017 г. класирането на Хонконг според индекса за свобода на печата („Репортери без граници“) беше понижено с девет позиции до 73-то място, като достигна най-ниската си историческа стойност.

В най-новия си годишен доклад относно свободата на печата Асоциацията на журналистите в Хонконг стигна до заключението, че състоянието на автоцензурата се е влошило, като 7 от 10 журналисти посочват, че свободата на печата е намаляла. Много от официалните медийни организации поне частично са собственост на дружества от континентален Китай, което влияе на тяхното медийно отразяване и редакционната им политика. Няколко случая на сплашване и заплахи срещу журналисти бяха разследвани от полицията.

През 2017 г. настъпи едно значимо положително събитие: след години на оплаквания правителството най-накрая премахна наложените от него ограничения за отразяване на държавни събития от интернет базирани медии.

Свободата на изразяване на мнение в Хонконг се зачита в голяма степен, въпреки че все по-често биват задавани въпроси за нейните граници по отношение на чувствителния въпрос за призивите за самоопределяне или независимост. В началото на годината партиите, подкрепящи независимостта, отправиха критики към правителството за нарушаване на свободата на изразяване на мнение, след като им беше забранено да разположат щандове на панаира по случай лунната Нова година. Органите заявиха, че насърчаването на независимостта на Хонконг може да застраши обществената безопасност. Банерите и плакатите с призови за независимост на Хонконг, изложени в кампусите на няколко университета в Хонконг, в крайна сметка бяха забранени в повечето кампуси. На 16 септември ръководителите на 10 университета издадоха

съвместна декларация, с която се отхвърля независимостта на Хонконг и се осъжда „злоупотребата“ със свободата на изразяване на мнение. Студентските съюзи на 12 висши учебни заведения излязоха с общ отговор, като защитиха свободата си да обсъждат независимостта в университетите. Правителството отхвърли спекулациите, че е оказало натиск върху университетите да издадат изявлението и добави, че пропагандирането на независимост няма да бъде толерирано.

Хонконг все още е изправен пред редица социално-икономически проблеми и **неравенства**: коефициентът на Джини достигна рекордна стойност от 0,539³, което прави Хонконг един от градовете с най-големи неравенства в света. Разликите нарастват, като най-богатите 10 % от домакинствата печелят 44 пъти повече от най-бедните 10 %. Намалването на бедността и подкрепата за хората в неравностойно положение заемат първите места в дневния ред на правителството.

В Хонконг все още липсва всеобхватен закон **за борба с дискриминацията**. През март Комисията за равни възможности (КРВ) издаде съвместна декларация заедно със 75 големи предприятия, Китайския университет и адвокатската колегия на Хонконг, които настоятелно призоваха правителството да приеме законодателство срещу дискриминацията, основана на сексуалната ориентация, половата идентичност и интерсексуалния статус. Правителството не е отговорило на тази декларация.

Правителството е обжалвало две знакови дела, свързани с еднополови семейни двойки. Ако Върховният апелативен съд потвърди предишната присъда, това може да даде тласък за приемането на всеобхватен закон за борба с дискриминацията, който ще включва дискриминацията, основана на сексуалната ориентация.

Чуждестранните домашни работници, чийто брой е около 320 000, продължиха да страдат от липсата на подходяща трудова и социална закрила. Особен повод за загриженост представляват два действащи закона за чуждестранните домашни работници, а именно изискването за живеене в дома на работодателя и „двуседмичното“ правило, според което чуждестранните домашни работници трябва да си намерят работа в рамките на две седмици след изтичането на техния договор или ги грози депортиране. Правителството предприе стъпки за премахване на обвързването чрез задлъжняване и злоупотребите от страна на агенции за наемане на работа, но са необходими по-решителни действия.

На 3 октомври Върховният съд започна да разглежда правен иск срещу изискването за живеене в дома на работодателя за чуждестранните домашни работници. Премахването на това изискване би било положителна стъпка за подобряване на правата на чуждестранните домашни работници: правозащитните групи често са осъждали неподходящите условия, при които те живеят, и са призовавали органите да разрешат по закон на чуждестранните домашни работници да живеят извън дома на работодателя си.

³ Според правителството на САР Хонконг стойността на коефициента на Джини е малко по-ниска (0,473), ако се вземат предвид ефектите от данъчното облагане и осигурителните плащания.

Трафикът на хора продължава да буди безпокойство, особено в отсъствието на единна законодателна и политическа рамка. Правителството на САР е създадо специална група, която да работи за разрешаването на проблема, и си сътрудничи с ЕС и други членове на международната общност. Хонконг активизира сътрудничеството си с континентален Китай, включително съвместните операции. През юли ЕС и Бюрото за сигурност на Хонконг проведоха успешен семинар по въпросите на трафика на хора и очакват да продължат своето сътрудничество.

Системата за борба с корупцията продължи да бъде активна и устойчива. Хонконг може да се похвали със своите много високи стандарти на мерките за прозрачност и борба с корупцията. Органите и политическите и стопанските лидери признават, че прозрачността, в това число за предприятия от континентален Китай, е от жизнено важно значение за Хонконг, за да може той да запази водещата си позиция като международно стопанско средище.

Отношенията между Хонконг и континентален Китай

Части от обществото в Хонконг са обезпокоени от съществуващото според тях постепенно подкопаване на „високата степен на автономност“ на Хонконг в рамките на Китайската народна република и намаляващото зачитане на ценностите и начина на живот на Хонконг съгласно принципа „една държава — две системи“.

По време на своето посещение в Хонконг по повод на 20-годишния юбилей от предаването му на Китай президентът Си Дзинпин потвърди ангажимента на централното правителство да зачита принципа „една държава — две системи“. Той също така подчерта, че излагането на опасност на националната сигурност и суверенитет и оспорването на правомощията на централното правителство са червени линии, които не трябва да бъдат пресичани. След посещението на Си Дзинпин и доклада му, представен на 19-ия конгрес на партията, от изказванията и коментарите на няколко високопоставени китайски служители пролича, че съществува ново разбиране за Основния закон, като Китай заявява своята всеобхватна юрисдикция над Хонконг.

През ноември ПК на ОСНП гласува за въвеждането на закон за националния химн в приложение III към Основния закон на Хонконг, в което са изброени националните закони на Китайската народна република, които са приложими и в Хонконг. Правителството на САР Хонконг посочи, че законът за националния химн ще бъде приложен в САР чрез подходящо местно законодателство. Някои от санкциите, предвидени в националното законодателство, не могат да се прилагат в Хонконг поради значителните различия в наказателното право. Не се очаква прилагане със задна дата.

Две други събития през 2017 г. породиха безпокойство по отношение на прилагането на принципа „една държава — две системи“: решението на Пекин да откаже на гражданин на ЕС влизане на територията на Хонконг и решението на ПК на ОСНП от 27 декември за одобрение на споразумението за съвместно ползване на инфраструктура без надлежно позоваване на Основния закон.

През декември Хонконг и континентален Китай подписаха споразумение за създаване на система за бързо уведомяване за случаи, при които жители на единия регион са задържани като престъпници в другия регион. Както Хонконг, така и Китай поеха ангажимент да се информират взаимно в рамките на седем работни дни (в малко по-дълъг срок при особено сложни случаи), ако лице е било задържано за леко престъпление. Споразумението, повод за което стана изчезването на петима търговци на книги, предлага по-голяма прозрачност.

Също през декември група от 1 989 избиратели, включително приблизително 300 продемократи, избра 36 депутати от Хонконг в Общокитайското събрание на народните представители (ОСНП). Предизборната кампания беше оспорвана. Съгласно новите правила, приети от ОСНП през март, кандидатите от Хонконг трябваше да подпишат декларация, че ще спазват националната конституция и Основния закон на Хонконг, ще се придържат към принципа „една държава — две системи“, ще бъдат лоялни към Китайската народна република и Специалния административен район Хонконг и няма да приемат финансова помощ от чуждестранни държави във връзка с изборите. На тези основания заявленията на 10 кандидати от локалистките и продемократичните партии бяха сметени за невалидни. В крайна сметка за 36-те места се състезаваха четиридесет и девет кандидати, като 11 депутати бяха избрани за първи път.

Икономически събития

Хонконг продължава да процъфтява като международен финансов център и център за търговия в Азия и да заема водещо място в различни световни проучвания на икономическата конкурентоспособност. Въпреки това правителството и деловите среди са загрижени за дългосрочната конкурентоспособност на Хонконг спрямо неговите регионални конкуренти. През 2017 г. правителството поведе редица инициативи за оформяне на икономическото бъдеще на Хонконг, полагайки усилия да насърчи по-голямо развитие, особено в областта на иновациите и технологиите, и да извлече ползи от ролята на Хонконг в инициативата на Китай „Един пояс, един път“.

Устойчив растеж през 2017 г.

Тъй като външната икономическа среда постоянно се подобрява, Хонконг се радва на икономически растеж, ниска инфлация и пълна заетост. През 2017 г. ръстът на реалния БВП достигна 3,8 %⁴, като почти удвои темпа си на растеж от 2 % през 2016 г. В основата на разрастването са големият износ на стоки и услуги, инвестиционните разходи и потреблението. Вътрешният пазар остана стабилен благодарение на благоприятните условия на заетостта и по-оптимистичните нагласи в деловите среди. Годишното равнище на безработицата беше 3,1 %. Инфлационният натиск през 2017 г. беше умерен, на равнище 1,7 %.

⁴ Източник: освен ако е посочено друго, всички макроикономически показатели са получени от Департамента на Хонконг за преброяване и статистика.

Благодарение на достатъчната ликвидност, положителните пазарни перспективи и значителните печалби на предприятията, през 2017 г. равнището на индекса Хан Сен надвиши това на други основни азиатски индекси. То се повиши с над 35 % на годишна база, като на 29 декември 2017 г. последната му стойност беше 29 919. Дейностите по първично публично предлагане (ППП) бяха относително активни, въпреки по-малката средна стойност за сделка в сравнение с 2016 г. Хонконг обаче отстъпи първото място като най-големия пазар на първично публично предлагане (ППП) в света, като слезе на трета позиция след Ню Йорк и Шанхай по отношение на набрани капитали през 2017 г. Понижаването в класирането може да се дължи отчасти на липсата на мега сделки и засилващата се тенденция сред китайските технологични дружества да търсят котировки приоритетно в САЩ. През 2017 г. капиталите, набрани от PPP, намаляха с 34,2 % до равнище от 128,5 милиарда хонконгски долара⁵. Около 50 % от дружествата, регистрирани за борсова търговия, са предприятия от континентален Китай.

Отчитайки конкурентния натиск, на който Хонконг е изложен при привличането на дружества от нови икономически сектори, на 15 декември 2017 г. Хонконгската фондова борса обяви, че ще разшири обхвата на режима си за регистрация, като включи емитенти от нововъзникващи и иновативни сектори, чиято структура на правата на глас предвижда пропорционално гласуване (структура, включваща два класа акции)⁶, както и емитенти от сектора на биотехнологиите на фаза стартиращо предприятие, което все още не генерира приходи. С промяната в позицията на Комисията за ценни книжа и фючърси приключи дългогодишният спор относно отхвърлянето от страна на регулатора на предложението за специални права на глас след регистрацията през 2014 г. на Нюйоркската фондова борса на дружеството Alibaba Group Holding Ltd.

Финансовите регулатори в Хонконг са инициатори на редица инициативи за насърчаване на развитието на финансовите технологии. Правителството и регулаторите на Хонконг подписаха споразумения за сътрудничество с партньори в други центрове за иновации в областта на финансовите технологии, включително Обединеното кралство и Сингапур, с цел насърчаване на финансовите иновации.

Стартирането на схемата за свързване на пазара на облигации (юли 2017 г.) допълнително ще засили финансовите връзки между Хонконг и Китай. Тя следва модела на схемата за връзка между Шанхайската и Хонконгската фондова борса (стартирана през 2014 г.) и схемата за връзка между Шънджънската и Хонконгската фондова борса (2016 г.). През първоначалната фаза търговията е ограничена до еднопосочни сделки от юг на север. Заедно със схемата за взаимно признаване на

⁵ Източник: Hong Kong Exchange and Clearing Ltd.

⁶ Структурата, включваща два класа акции, дава на една група акционери по-големи права на глас, отколкото на другите. Тя е популярна сред дружествата в сектора на технологиите, но отношението на участниците в корпоративното управление остава противоречиво.

фондове (ВПФ), въведена през 2015 г., Хонконг е изградил множество канали за връзка между своите капиталови пазари и Китай и продължи да играе водеща роля за либерализирането на китайските капиталови пазари.

В своето политическо обръщение от 2017 г. главният управител, г-жа Кари Лам, предложи в продължение на пет години да бъде удвоен размерът на разходите за научноизследователска и развойна дейност от 0,73 % на 1,5 % от БВП и определи редица мерки за стимулиране на развитието. През 2017 г. беше приведен в действие Фонд за рисков капитал за технологични иновации в размер на 2 милиарда хонконгски долара, с който да се подпомагат стартиращи предприятия в сектора на технологиите. По-рано през годината, през януари, правителствата на Хонконг и Шънджън подписаха споразумение за съвместно изграждане на иновационен и технологичен парк в Лок Ма Чау, на границата между двата града. Двете страни се надяват, че взаимно ще се допълват в технологичното развитие, за да могат да се конкурират с други световни технологични центрове.

Инициативата на Китай „Един пояс, един път“ беше ключов елемент във формирането на политиката на Специален административен район Хонконг. Хонконгското правителство подчерта необходимостта да се използват възможностите, произтичащи от тази инициатива и развитието на района на залива Гуангдонг — Хонконг — Макао („района на Големия залив“). Според представената цел САР Хонконг следва да стане център за бизнес услуги, финансиране и управление на активи за инициативата „Един пояс, един път“ и градът да бъде превърнат в център за разрешаване на спорове и арбитраж за Азиатската банка за инфраструктурни инвестиции (АИББ). През юни 2017 г. Хонконг успя да се присъедини към АИББ като недържавен член под егидата на Китай.

През декември органите в Хонконг и Националната комисия за развитие и реформи подписаха споразумение за улесняване на участието на Хонконг в инициативата на Китай „Един пояс, един път“. Споразумението включва специални мерки, съсредоточени в шест ключови области:

- i) финанси и инвестиции,
- ii) инфраструктура и морски услуги,
- iii) улесняване на икономическата дейност и търговията,
- iv) контакти между хората,
- v) развитие на „района на Големия залив“, както и
- vi) услуги за взаимодействие по проекти и разрешаване на спорове.

Участието на частния сектор в проекти по инициативата „Един пояс, един път“ нараства, като интересите на бизнеса са ограничени предимно до региона на Асоциацията на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН). Първата облигация по инициативата „Един пояс, един път“ беше емитирана от Китайската банка за развитие в Хонконг през декември.

В съответствие с усилията си за укрепване на своите режими за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, през юни правителството оповести законопроекта (за изменение на Закона) за борба с изпирането на пари и за борба с тероризма (финансови институции) от 2017 г. и законопроекта (за изменение на Закона) за дружествата от 2017 г. Целта на първия законопроект е спрямо определени нефинансови предприятия и професии да се прилагат законоустановени изисквания за комплексна проверка на клиентите и за водене на отчетност, когато те участват в определени сделки. Целта на втория законопроект е дружествата, регистрирани в Хонконг, да бъдат задължени да съхраняват информацията относно ефективната собственост чрез водене на регистър на лицата, упражняващи значим контрол. Този регистър трябва да бъде достъпен за проверка при поискване от служителите на правоприлагащите органи.

Крайната цел на двата законопроекта беше регулаторният режим на Хонконг да бъде актуализиран в съответствие с международните изисквания, приети от Специалната група за финансови действия (FATF). В резултат на представените по време на процеса на консултации становища обаче правителството реши да ограничи достъпа до информацията относно ефективната собственост до компетентните органи, вместо да я направи публично достъпна. Важно е, че изискванията за оповестяване ще се прилагат само за частни дружества, регистрирани в Хонконг, а не за дружества, които са регистрирани другаде, или дружества, които са регистрирани за борсова търговия в Хонконг. Двата законопроекта бяха приети от Законодателния съвет на 24 януари 2018 г.

Търговска политика

В областта на външните отношения Хонконг се стреми към споразумения за свободна търговия и инвестиции, като се фокусира върху търговските и инвестиционните връзки в рамките на инициативата на Китай „Един пояс, един път“. През 2017 г., в допълнение към съществуващите споразумения за свободна търговия с Нова Зеландия, Европейската асоциация за свободна търговия и Чили, Хонконг подписа и сключи редица двустранни споразумения и започна преговори с нови партньори. Продължиха преговорите с Грузия и Малдивите. През май Хонконг започна преговори по споразумение за свободна търговия с Австралия. През ноември в рамките на срещата на върха на АСЕАН бяха подписани споразумение за свободна търговия с АСЕАН и свързано с него споразумение за инвестиции. Споразумения за насърчване и защита на инвестициите бяха сключени с Бахрейн, Мексико, Мианмар и Обединените арабски емирства и продължи провеждането на преговори с Иран и Русия. Хонконг продължи да бъде активен член на СТО и твърд привърженик на многостранното сътрудничество.

По отношение на регионалната интеграция през юни 2017 г. бяха подписани две нови споразумения, а именно споразумение за инвестиции и споразумение за икономическо и техническо сътрудничество в контекста на Споразумението за по-тясно икономическо партньорство между Хонконг и континентален Китай. Споразуменията

предоставят на предприятията в Хонконг преференциален инвестиционен достъп до Китай при най-изгодни условия — в сектора на услугите и в останалите сектори — и проправят пътя за засилено участие на Хонконг в китайската инициатива „Един пояс, един път“. Освен това през октомври беше подписано Споразумение за по-тясно икономическо партньорство с Макао. Хонконг и Макао са подписали отделни споразумения за по-тясно икономическо партньорство с континентален Китай. Трите администрации предвиждат изграждането въз основа на своите споразумения за по-тясно икономическо партньорство на една нова, обща платформа за по-нататъшна либерализация и улесняване на търговията и инвестициите в „района на Големия залив“.

Пазарът на недвижими имоти и жилища

Подхранван от ниските лихвени проценти, прекомерната ликвидност и голямото търсене от страна на инвеститорите, през 2017 г. пазарът на недвижими имоти достигна рекордни равнища. По-конкретно, цените на частните жилищни имоти нараснаха с 16,7 %⁷ в сравнение с 2016 г., което прави Хонконг най-скъпият пазар на жилища в света. Това е най-трудно достъпният в света градски център за купувачите на жилища. Средната площ на апартаментите в нови сгради е намаляла, за да станат по-достъпни за купувачите на нови жилища. Тъй като цените и наемите на жилища в частния сектор продължиха да се покачват, търсенето на обществени жилища нарасна повече от всякога.

Органите на Хонконг полагат постоянни усилия за увеличаване на предлагането и управление на търсенето, но досега те не са довели до осезаеми подобрения. Въведените през предходните години мерки, основани на търсенето (например по-строги изисквания за отпускане на ипотечни кредити и налагане на двоен гербов налог със ставка 15 % за купувачи на второ и следващо жилище), продължиха да бъдат в сила. Бяха въведени или усъвършенствани различни видове схеми за настаняване в обществени жилища, а разработването на проекти беше ускорено. Въпреки това постигането на целта за дългосрочно предлагане на жилища продължава да бъде огромно предизвикателство за правителството, като се има предвид недостигът на земя. За да постигне широк консенсус сред общността, през септември 2017 г. главният управител сформира 30-членна работна група. През 2018 г. работната група по въпросите на предлагането на земя ще ангажира обществеността в прегледа на различни спорни възможности, като например отвоюването на земя от морето, ускоряване на обновяването на градската среда и експлоатацията на природни паркове.

Фискално управление, бедност и разлики в благосъстоянието

⁷ Източник: Преглед на недвижимите имоти в Хонконг — месечна притурка, отдел „Рейтинги и оценки“ на САР Хонконг

От 1997 г. насам правителството на Хонконг е натрупало значителни фискални резерви. През февруари 2017 г. финансовият секретар Пол Чан представи силен фискален отчет за САР Хонконг, показващ бюджетен излишък в размер на 3,7 % от БВП за периода 2016 — 2017 г. и очаквани резерви от 37 % от БВП за периода 2017 — 2018 г. Наред с редица еднократни концесионни мерки, фискалният излишък беше разпределен за увеличаване на разходите за грижи за възрастните хора и за развитие на иновациите. Главният управител, г-жа Кари Лам, обеща увеличение на разходите в редица области на политиките предвид това, че фискалният резерв надвишава 1 трилион хонконгски долара. Фискалната обезпеченост също така позволи на администрацията да намали данъчната тежест върху предприятията. Наред с други мерки, главният управител предложи размерът на ставката на корпоративния данък да бъде намален наполовина до 8,25 % за първите два милиона хонконгски долара печалба.

Въпреки силния икономически растеж и пълната държавна хазна бедността се задълбочи, а различията в доходите се увеличиха главно поради по-бързо застаряващото население. Последното правителствено проучване⁸ показва, че 1,35 милиона души от общо 7,35 милиона души население на града живеят под официалния праг на бедността. През 2016 г. процентът на хората, изложени на риск от бедност, се повиши с 0,2 процентни пункта до рекордно равнище от 19,9 %. Правителството пое ангажимент да приложи подходящи политики в областта на данъчното облагане и социалното подпомагане, за да се даде възможност на различните слоеве на обществото да споделят плодовете от икономическото развитие и държавните ресурси.

Политика в областта на опазването на околната среда

През 2017 г. опазването на околната среда зае по-челни позиции в дневния ред на политиките. Бяха стартирани и приведени в изпълнение редица инициативи и законодателни процедури. Хонконг се ангажира да поеме път към нисковъглеродна икономика и да стане най-зеленият регион в Китай. През януари Хонконг публикува доклада „План за действие по климата 2030+“ в отговор на Парижкото споразумение. В доклада са определени новата цел за намаляване до 2030 г. на абсолютната стойност на въглеродните емисии на Хонконг с 36 %, вместо с 26 %, в сравнение със стойностите от 2005 г., както и съгласуваните планове за постигането ѝ. В опит да се намалят и по-добре да се управляват градските отпадъци, през март беше публикувано подробно предложение за схема за таксуване на твърдите битови отпадъци, която да бъде въведена през 2019 г.

През декември започна да функционира най-съвременно съоръжение за преработка на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО). Съоръжението, изградено и експлоатирано от европейско предприятие за управление на отпадъци (в съвместно предприятие с местен доставчик на услуги), е първото по рода си в Хонконг. Хонконг

⁸ Източник: доклад за състоянието на бедността в Хонконг през 2016 г., правителството на САР Хонконг, ноември 2017 г.

въведе също така план в три етапа за постепенно прекратяване на търговията със слонова кост до края на 2021 г. Правителството представи съответния законопроект на Законодателния съвет за проверка през юни 2017 г. (и законопроектът беше приет през януари 2018 г.).

Двустранни отношения и сътрудничество между ЕС и Хонконг през 2017 г.

Европейският съюз и Хонконг са важни търговски и инвестиционни партньори. Те продължиха да задълбочават двустранните си отношения през 2017 г.

За Хонконг Европейският съюз е вторият по големина търговски партньор след Китай и един от ключовите чуждестранни инвеститори. С повече от 2 100 предприятия от ЕС, базирани в Хонконг, ЕС представлява най-голямата бизнес общност в града. От своя страна, за ЕС Хонконг е 14-ият по големина търговски партньор в областта на стоките и един от основните азиатски търговски партньори в сферата на услугите.

През 2017 г. износът на стоки от ЕС за Хонконг се увеличи с 5 % на годишна база до равнище от 36,8 милиарда евро, а вносът от Хонконг възлиза на 11,2 милиарда евро, така че ЕС отчита значителен търговски излишък в размер на 25,6 милиарда евро, четвъртият по големина излишък във външотърговския му баланс. Износът на стоки от ЕС за Хонконг е стимулиран от голямото търсене на машини и оборудване, бижута, облекло, луксозни стоки, храни, вина и автомобили.

Двустранната търговия с услуги между ЕС и Хонконг се задържа на стабилни нива. През 2016 г. (последната година, за която има налични данни) двустранната търговия с услуги възлиза на 22,3 милиарда евро. Вносът на услуги от Хонконг за ЕС достигна 11,4 милиарда евро, а износът за Хонконг възлезе на 10,9 милиарда евро, като ЕС отчете дефицит от 461 милиона евро.

Двупосочните инвестиционни потоци между ЕС и Хонконг са значителни. Хонконг е една от основните дестинации за преки инвестиции на ЕС. С изключение на офшорните центрове, ЕС е вторият по големина чуждестранен инвеститор в Хонконг (след континентален Китай), като приносът му в общите преки чуждестранни инвестиции през 2016 г. е 9,7 % (по последни налични данни). Значителен процент от инвестициите на ЕС в Китай преминава през Хонконг. Сред основните причини за това са наличието на доставчици на висококачествени услуги и върховенството на закона. От своя страна, за ЕС Хонконг продължава да бъде вторият по важност пряк инвеститор от Азия след Япония, отчасти защото значителен дял от изходящите инвестиции на Китай в Европа се насочват през Хонконг. През 2017 г. (март и ноември) ЕС и Хонконг проведоха неофициални разговори, за да проучат възможностите за започване на преговори по инвестиционно споразумение.

Единадесетата среща за структуриран диалог между ЕС и Хонконг се проведе в Хонконг на 16 ноември⁹. Двете страни обсъдиха широк кръг въпроси и идентифицираха области за по-нататъшно сътрудничество, по-специално защитата на интелектуалната собственост, митническите въпроси, околната среда (управление на отпадъците и трафик на екземпляри от дивата флора и фауна) и политиката на конкуренция. Двете страни обмениха мнения по регулаторни въпроси, включително обществения транспорт с маршрутни минибуси и възлагането на обществени поръчки, и се споразумяха да продължат да работят за по-доброто разбиране на опасенията и приоритетите на другата страна. За първи път в рамките на структурирания диалог се проведе среща на експерти по въпросите на финансовите услуги. Двете страни взаимно обмениха информация относно своето развитие в сектора и обмислиха начини за засилване на сътрудничеството в областта на финансовото регулиране, по-специално във връзка с процесите за поддържане на еквивалентност и взаимното признаване на фондове.

По отношение на митническото сътрудничество, понастоящем ЕС и Хонконг извършват оценка на съвместимостта на своите съответни режими за одобрен икономически оператор (ОИО) с оглед на възможно споразумение за взаимно признаване (СВП). ЕС е поел ангажимент да продължи процеса за взаимно признаване на ОИО с Хонконг през 2018 г.

Механизмът за съфинансиране на Съвета за научноизследователски стипендии на Хонконг (създаден през 2015 г. с цел насърчаване на сътрудничеството по рамковата програма на ЕС „Хоризонт 2020“) продължи да дава резултати. През първата година от своето функциониране схемата работеше добре, а средствата за периода 2016 —2017 г. бяха разпределени в пълния им размер.

Като част от програмата си за справедливо данъчно облагане в световен мащаб на 5 декември ЕС публикува списък на данъчните юрисдикции, които „не оказват съдействие“ („списъка“). Хонконг не присъстваше в списъка благодарение на приетите неотдавна политика и законодателни предложения, както и на своя ангажимент да вземе предвид опасенията, установени от ЕС по време на процеса на проверка, по-специално по критериите за прозрачност и справедливо данъчно облагане. Поради това беше сметено, че Хонконг се оценява като „оказваща съдействие“ юрисдикция, при условие че изпълни успешно ангажиментите си до края на 2018 г. ЕС ще следи за ефективното изпълнение на тези ангажименти и ще продължи установения с органите на Хонконг конструктивен диалог.

Стопанските интереси на ЕС в Хонконг се представляват от Европейската търговска камара (ЕТК). ЕТК е разделена на пет „бизнес съвета“, занимаващи се с автомобилния сектор, интелектуалната собственост, енергетиката и околната среда, финансовите услуги и информацията, комуникацията и технологиите. Тя работи в тясно

⁹ https://eeas.europa.eu/delegations/benin/35762/joint-press-statement-structured-dialogue-meeting-between-hksarg-and-european-union-explores_en

сътрудничество с Бюрото на ЕС в Хонконг и Макао за улесняване на диалога с правителството. През 2017 г. ЕТК работи за постигането на по-силно и координирано представителство на деловите среди на ЕС, като предостави значими мнения на правителството, очертаващи интересите, приоритетите и препоръките на европейските предприятия, и като организира редица кръгли маси за съответните сектори с представители на правителството, целящи да се подобрят комуникациите между предприятията и правителството.

Дипломатическите мисии на ЕС и на неговите държави членки в Хонконг продължиха да си сътрудничат за повишаването на осведомеността за ЕС в Хонконг. За тази цел Бюрото на ЕС в Хонконг организира редица срещи за „диалог“ между ръководителите на мисии на ЕС, високопоставени служители на правителството на Хонконг, Законодателния съвет и съдебната власт, както и други водещи фигури, включително от стопанските кръгове. ЕС и Хонконг работиха съвместно и за засилване на контактите между хората, по-конкретно в сферата на академичното сътрудничество, мобилността на студентите, културата и творческите сектори.

Дипломатическите мисии и културните институти на ЕС работиха съвместно с местни партньори по множество дейности за установяване на контакти между хората. Такива дейности бяха например Филмовият фестивал на ЕС, чието откриване беше отбелязано с концерт, първият павилион на ЕС на Хонконгския панаир на книгата, Денят на ЕС, посветен на езиците, конкурсът за късометражен анимационен филм на тема ЕС, в който участваха местните училища, мероприятие за почистване на плажовете и няколко семинари по теми, свързани с правата на човека. ЕС се надява да използва тази динамика, за да продължи сътрудничеството си с правителството, гражданското общество и бизнеса за насърчаване на обмяната на мнения относно правата и свободите.

През 2017 г. бяха осъществени редица посещения на високо равнище на представители на институциите на ЕС. Акцентът беше посещението през декември на заместник-председателя на Комисията Валдис Домбровскис, който се срещна с главния управител на Хонконг, финансовия секретар, секретаря по финансовите услуги и Хонконгския орган по паричната политика. Членове на Европейския парламент посети Хонконг два пъти през 2017 г. На 13 декември Европейският парламент прие препоръка относно Хонконг¹⁰, като направи равностойка на събитията 20 години след предаването му на Китай.

¹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0495+0+DOC+XML+V0//BG>